

Global fredssindeks

STEIN TØNNESSEN Historiker og fredsforsker. Direktør ved Institutt for fredsforskning (PRIO). Interesseområder: fred (i både sinner og utvidet forstand), Kinas fremvekst som stormakt, «krigen mot terror».

Verden har fått en ny fredsindeks – med mange metodiske problemer.

Landet har til sine naboer.

Ikke overraskende har Irak, Sudan og Israel nederst på indeksen. Øystatene New Zealand, Irland og Japan ligger i toppen sammen med fire nordiske land. Noen vil kanskje undre seg over at USA er helt nede på 96. plass, mens nabolandet Canada er nær toppen. Verdens hardest rammede land under den kalde krigen, Sør-Korea og Vietnam, er helt opp på 32. og 35. plass. Regionen Øst-Asia er cirka midt på street, med Kina på 60. plass. Mer overraskende er det, trøig også misvisende, at Sør-Asia er helt på bunn, bak Midtosten og Afrika. Bangladesh er nr. 86, India 109, Sri Lanka 110 og Pakistan 115.

Killeea og
Intelligence Units

og det prøver forskerne å finne ut ved å velge et antall utenforliggende indikatorer, «driverer», og se hvordan de påvirker hvert lands score. Her synes de mot et viktig vitskapelig prinsipp.

For å kunne forklare noe er det viktig å definere presset hva som skal forklares (der avhengige variablene).

Definisjonen av det som skal forklares er mye viktigere enn definisjonen av forklaringsfaktorene (de uavhengige variablene). Score på en indeks er uegnet som avhengig variabel. Fredsscoren er jo ikke noe i seg selv. Den

Bak indeksen står en pengesterk filantrop, Steve Killelea. Arbeidet har i hovedsak vært gjort ved University of Queensland i Brisbane, Australia. PRIOs tidligere direktør Dan Smith og Alyson Bailes, direktør for fredsforskningssinstituttet i Stockholm (SIPRI), er med i forskningsteamet som har fastsatt de 24 indikatorene og hvorunder de veltes. Andrew Mack ved Senter for menneskelig sikkerhet i Vancouver, Canada, som for to år siden la frem verdens første rapport om menneskelig sikkerhet, er også med i gruppen.

Vi bør hilse fredssindeksen velkommen. Den trekker oppmerksomheten mot fred istedenfor krig. Men vi bør stille noen

spørsmål. For det første: Hvordan sammen med hverandre.

Hvis antall mord, antall innsatte og antall tragiengelige våpen henger sammen (kovaerer) bør det påvirke vektingen. En god indeks reduserer vekten for de faktorene som kovaerer.

For det tredje virker det som indeksen legger for mye vekt på hvor mange væpnede konflikter et land har vært involvert i. At India over lengre tid har hatt små væpnede konflikter i Assam, Manipur og Nagaland må i noen grad trekke ned, men ikke så veldig mye. Indias eneste virkelig alvorlige væpnede konflikt er i Kashmir. Og India har over en milliard innbyggere.

Et fjerde problem er at Killeea også vil bruke indeksen til å fastslå hva som gjør at land blir mer eller mindre fredelige, og det prøver forskerne å finne ut ved å velge et antall utenforliggende indikatorer, «driverer», og se hvordan de påvirker hvert lands score. Her synes de mot et viktig vitskapelig prinsipp.

Score på en indeks er uegnet som avhengig variabel. Fredsscoren er jo ikke noe i seg selv. Den

metodiske spørsmål. For det andre: Hvordan Economist Intelligence Unit har kunnet vurdere grad av tillit og godt naboskap.

Det ligner sysring. Symberset indeks må tas med en klype salt. Korruptionsindeksen til Transparency International mäter egentlig ikke hvor korrupt et land er, bare hva et uvalg mennesker tror om dette. Det samme er i noen grad tilfelle med den nye fredssindeksen. La oss få vite hvordan indeksen blir sende ut hvis de skjønnsmessige indikatorene fjernes.

Problem nummer to ligger i vektningen. Forskningsteamet har gitt hver indikator en vekt fra 1 til 5, men tilsvarende uten

henger sammen med hverandre.

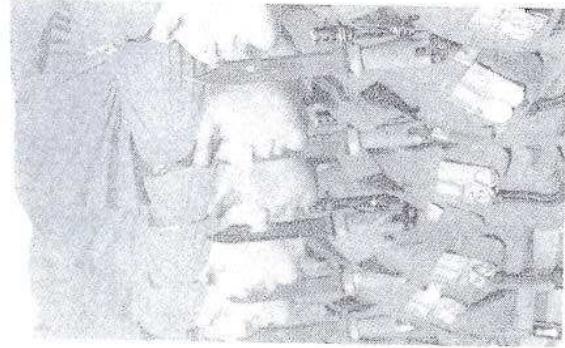
Hvis antall mord, antall innsatte og antall tragiengelige våpen henger sammen (kovaerer) bør det påvirke vektingen. En god indeks reduserer vekten for de faktorene som kovaerer.

For det tredje virker det som indeksen legger for mye vekt på hvor mange væpnede konflikter et land har vært involvert i. At India over lengre tid har hatt små væpnede konflikter i Assam, Manipur og Nagaland må i noen grad trekke ned, men ikke så veldig mye. Indias eneste virkelig alvorlige væpnede konflikt er i Kashmir. Og India har over en milliard innbyggere.

Et fjerde problem er at Killeea også vil bruke indeksen til å fastslå hva som gjør at land blir mer eller mindre fredelige, og det prøver forskerne å finne ut ved å velge et antall utenforliggende indikatorer, «driverer», og se hvordan de påvirker hvert lands score. Her synes de mot et viktig vitskapelig prinsipp.

For å kunne forklare noe er det viktig å definere presset hva som skal forklares (der avhengige variablene).

Indeksset er viktige fordi de kan hjelpe oss å bestemme politiske mål og prioriteringer. Brutto nasjonalprodukt har spilt en enorm rolle i mange år. Det er bra at vi før indeksset også for menneskelig utvikling, korasjon og fred. Men de må kun tas for det de er verdt.

India: Kommer påfallende dårlig ut på fredssindeksen.
Foto: TAUSEEF MUSTAFA/SCANPIX